

A microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania or alternatively the Lamata land according to archaeological data

Audronė Bliujienė

A microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania, or alternatively the Lamata land, as a separate ethnic group was first described by Adolfas Tautavičius on the basis of archaeological data and historical sources more than thirty years ago. A. Tautavičius supposed that a separate ethnic group, or the Lamata land, should be distinguished between the territory of Šilutė (Heydekrug)–Priekulė and Švėkšna (Fig. 1; Table 1; Tautavičius, 1968, p. 10–11; 1977, p. 17–18; 1996, p. 77–81). Thirty years is not a very long time for research. Therefore even today the Lamata land looks mysterious due to almost unpublished and badly survived archaeological material from previous excavations by German scholars. However, there are about 30 cemeteries and 36–38 settlements in this small territory (Table 1; Žulkus, 1998, p. 21–26, Fig. 8). Hill-forts have not yet been excavated in the Lamata land. Archaeological material of such cemeteries as Stragnai, Šilutė, Vėžaičiai and Vilkyčiai¹ is not published and the fate of archaeological material is not clear after World War II.

Swamps and lowlands at the reaches of the Minija and Nemunas rivers as geographical peculiarities added to the mysteriousness of the Lamata land. The tributaries of the Minija and small rivulets cover the Lamata land like a spider's web. Lamata was bounded by forest-belts, swampy valleys of rivers from the north, east and south-east. However, at Veiviržėnai, Švėkšna, Šilutė, Priekulė and Skomantai there are several altitudes, which are suitable for settling. There are some concentrations of cemeteries and settlements at these altitudes (Žulkus, 1998, p. 21–26, Fig. 8). Anyway, the microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania, or the Lamata land, occupies about 500 km² (Žulkus, 1998, p. 22).

¹ Part of archaeological material from Vėžaičiai and Vilkyčiai now is stored at MVFB.

Some of Lithuanian scholars agreed and supported the idea that this separate ethnic group really existed in the mentioned territory and with A. Tautavičius' description of the most important features of the Lamata land. Vladas Žulkus was one of those archaeologists who supported and developed investigations of the Lamata land (Žulkus, 1998, p. 21–24). Marija Gimbutienė (Gimbutas), Regina Volkaitė-Kulikauskienė, Laima Vaitkūnšienė and Gintautas Zabiela denied A. Tautavičius' opinion and attributed the Lamata land to Scalvians or western Samogitians (Gimbutienė, 1985, Fig. 1; Volkaitė-Kulikauskienė, 1970, p. 38–40, Fig. 1; 1978, p. 2–22; 1987, p. 190–191, Fig. 28; 2001, p. 130–134; Nakaitė, 1972, p. 119; Zabiela, 1997, p. 211–215). The mentioned scholars did not see any difference between Lamatian and Scalvian or in some cases even Samogitian archaeological material.

German scholars attribute material from a huge territory between Kretinga–Šilutė and Tilsit (now Sovietsk, Kaliningrad region) to Memelkultur or Memel-Gruppe. From the ethnic point of view, German scientists ascribed people that lived between Kretinga–Šilutė and Tilsit to Curonians or Curonians and Scalvians (Engel, 1931a, S. 327; 1931b, S. 42–43, 81, 100–101, Abb. 10, 15, 46, 54; 1933, Karte IV–V; Engel, La Baume, 1937, S. 149–151; Abb. 32, Karte 11–12; Gaerte, 1929, S. 260–319; Hoffman, 1941, Karte). Regardless of the fact that German scholars described the sites of Memelkultur or Memel-Gruppe as a rather compact Curonian or Curonian and Scalvian territory, in Curonian and Scalvian sites a separate accumulation of hill-forts, settlements and cemeteries should be discerned. These sites, not mentioned by German scholars, sites are located exactly in the territory between Šilutė–Priekulė and Švėkšna (Fig. 1).

The Lamata land (terra Lamotina; Lammatto) was several times mentioned in written sources. Lamata as terra

Table 1. Cemeteries of the microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania (Lamata land)

1 lentelė. Mikroregiono tarp Šilutės ir Priekulės bei Švėkšnos (kitaip – Lamatos žemė) kapinynai

	Cemetery, time of excavation and general chronology	County	Chronology		Number of researched graves	References and museums
			7 th –8 th c.	9 th –13 th c.		
1	Akmeniškiai	Šilutė	?	?	?	Zulkus, 1989
2	Bareikiai [7 th –10 th c.]	Klaipėda	7–8	9–10	?	Loose finds; MLM; ŠVM
3	Barvai (former Barwen), 1898, 1899, 1901–1903. [6/7 th –13 th c.]	Šilutė	6–8	9–13	?	Sb. Prussia 1900, H. 21; 1909, H. 22; Bezenberger, 1904; Tamulynas, 1998. Prussia Museum
4	Bružai (former Bruischen) [10 th –13 th c.]	Šilutė		10–3	?	Hoffmann 1941; Prussia Museum
5	Daukšaičiai [9 th –12 th c.]	Klaipėda		9–12	?	MLM; LDM; ŠVM
6	Diegliai (former Deegeln, Deggeln bei Pökul) [8 th –9 th c.]	Klaipėda	8–9		?	Åberg, 1919; Abb. 166; Prussia Museum
7	Drežižiai [3 rd –7 th c.]	Klaipėda	6–8		?	VDKM; ŠM
8	Dvyliai (Dwielen, Stolzententz), 1906 [6 th –12 th c.]	Klaipėda	6–8	9–12	In 2002, 2 graves of the 6–7 c. were found	Sb. Prussia 1900, H. 21; 1914, H. 23. T. 1; Åberg, 1919; Tamulynas, 1998; Bliujienė, 2002; KVIM; LDM; MLM; Prussia Museum.
9	Grabupėliai (former Klein Grabuppen), 1900 [10 th –13 th c.]	Šilutė		10–13	?	Bezenberger, 1914; Hoffmann, 1941; Engel, 1931; Tamulynas, 1998; Prussia Museum
10	Jurgaičiai (Jomantai), 1967 [2nd–12 th c.; loose finds]	Šilutė	7–9		22 human inhumations, 1 cremation, 5 horses	Nakaitė, 1971, 1972; LDM, LNM
11	Jurkiškė [10 th –11 th c.; loose finds]	Šilutė		10–11	?	VDKM; ŠAM
12	Macikai (former Matzicken) [end of the 2nd–4 th c.; 12 th –13 th c.]	Šilutė		12–13	?	Sb. Prussia 1886–1887, H. 13; Hoffman, 1941; Prussia Museum
13	Mandvydai [9 th c.; loose finds]	Šilutė		9	?	Engel, 1931; MVFB
14	Mataičiai?	Šilutė	7–8 ?			Nakaitė, 1970: 53
15	Mažiai (Massen, Maschen) [3 rd –4 th c.; 9 th –12 th c.]	Šilutė		9–13		Engel, 1931; Hoffman, 1941; Prussia Museum
16	Meterkviečiai (Šilmelžiai; former Metterkweten, Metterqueten) [7 th –13 th c.]	Šilutė	7–8	9–13		Katalog, 1897; Åberg, 1919; Hoffmann, 1941; Prussia Museum
17	Miesteliai [end of the 2nd–8 th c.]	Šilutė	7–8 loose finds			Tamulynas, 2001
18	Mockaičiai 1904, 1909 [3 rd –13 th c.]	Klaipėda	7–8	9–13	?	Nagevičius, 1935; Dakanis, 1983; DVKM; LDM; LNM
19	Nikėlai, 1936 [end of the 2 nd –6 th c., 9 th –12 th c.]	Šilutė		9–12	3 human inhumations and 1 horse grave	Puzinas, 1938; LDM; ŠVM; TKM; VDKM
20	Obstainys (Absteinen) [2nd c., 9 th –15 th c.]	Šilutė		9–13	?	Engel, 1931; Prussia Museum
21	Paulaičiai, 1936 [1 st –3 rd c., 8 th –13 th c., and loose finds of the 14 th –16 th c.]	Šilutė	8	9–12	Several destroyed human graves	Puzinas, 1938; LDM; LNM; VDKM
22	Pėžaičiai [3 rd –7 th c.]	Klaipėda	6–7		2 graves	Tamulynas, 2001
23	Pociai [6 th –12 th c.]	Šilutė	8–9	10–12	3 human cremations and destroyed inhumations	Nagevičius, 1935; VDKM
24	Skomantai (Papiliai), 1909 [3 rd –13 th c.]	Klaipėda	7–8?	11–13	3 human cremations, 2 inhumations	Nagevičius, 1935; Puzinas, 1938; VDKM
25	Stragnai (Skören, Spirken), 1902, 1911, 1985 [2nd–13 th c.]	Klaipėda	7–8	9–12	Cremations and inhumations, the number of graves not unknown	Sb. Prussia 1895, H. 19; 1900, H. 21; 1909, H. 22. Varnas, 1985; LDM; LNM; Prussia Museum

Continue of table 1
1 lentelės tęsinys

	Cemetery, time of excavation and general chronology	County	Chronology		Number of researched graves	References and museums
			7 th -8 th c.	9 th -13 th c.		
26	Šilutė (Heydeckrug), 1891 [2 nd -4 th c., 7 th -13 th c.]	Šilutė	7	9-13	?	Sb. Prussia 1887, H. 13; Prussia Museum
27	Švėkšna, 1853 [9 th -13 th c.]	Šilutė		9-13	?	Tarasenka, 1928; LNM; VDKM
28	Vėžaičiai (Weszeiten), 1891-93, 1895-97, 1906, 1912-1913 [2 nd c., 7 th -13 th c.]	Šilutė	7-8	9-13	875?	Sb. Prussia 1889, H. 14; 1893, H. 18; 1895, H. 19; Åberg, 1919; Tamulynas, 1998; 1999, 2001 ŠM; Prussia Museum; MVFB
29	Vilkėnas (Šilutė?) [9 th -10 th c.; loose finds]	Šilutė		9-10	Loose finds	KrM
30	Vilkų kampas, 1968 [end of the 2 nd -10 th c.]	Šilutė	7-8		4 human inhumations; 5 cremations	Nakaite, 1970; LNM; LDM; TKM
31	Vilkyčiai (Wilkieten), 1891, 1892-1893, 1895, 1904 [end of the 2 nd -13 th c.]	Šilutė	7-8?	9-13		Sb. Prussia 1892, H. 17; 1896, H. 20; 1909, H. 22; Åberg, 1919; ZAI, 1905; Tamulynas, 1998; MLIM; MVFB; Prussia Museum; ŠM; VDKM

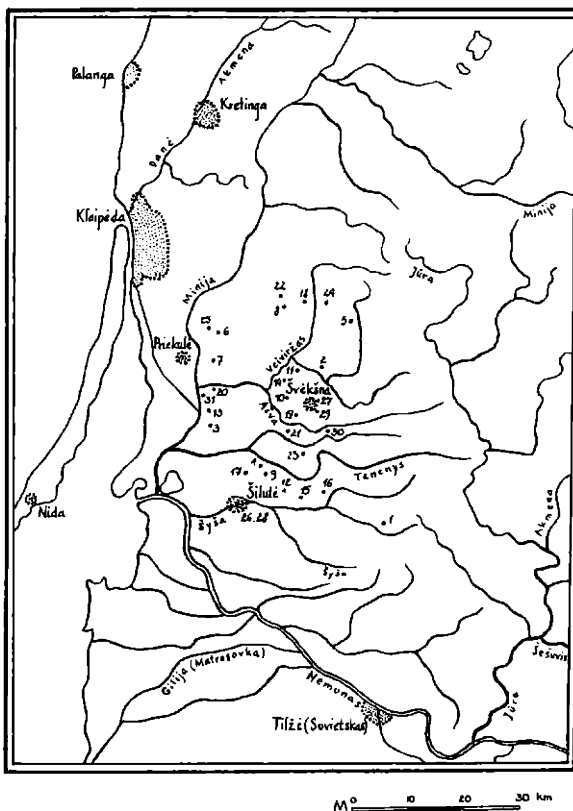

Fig. 1. Cemeteries of the microregion between Šilutė-Priekulė and Švėkšna in western Lithuania or alternatively the Lamata land (numbers of the sites according to Table 1).

1 pav. Mikroregiono tarp Šilutės ir Priekulės bei Švėkšnos arba Lamatos žemės kapinynai (kapinynų numeriai atitinka nurodytus 1 lentelėje).

Lamotina is mentioned in a Danish book of debts as a land that was paying a tribute to the Danish king (Scriptores, 1861, S. 737). In *Scriptores rerum Prussicarum*, the Lamata land is mentioned as a territory between Curonia and Scalva in the middle of the 13th century. Peter from Duisburg names this land as terra Lamotina late in the 13th and early in the 14th century (Duisburgietis, 1985, p. 233–234, map).

Formation of a separate ethnic group in the territory of Šilutė–Priekulė and Švėkšna happened after a split and transformation of the cultural area of west Lithuanian Stone-Circle graves (Tautavičius, 1996, p. 76). It seems that this split occurred for internal and external reasons provoked by the processes of the Great Migration Period. The West Lithuanian cultural area of Stone-Circle graves resolved into two areas, the northern – Curonian and the southern – Lamatian, in the second half of the 6th century. The territory of the lower reaches of the Nemunas River influenced the process of formation of the Lamata land. The ethnic and cultural situation in the west Lithuanian cultural area of Stone-Circle graves and especially at the lower reaches of the Nemunas River were influenced by the processes of the Great Migration Period of the second half of the 5th and of the 6th century (Okulicz-Kozaryn, 2000, p. 120–123; Šimėnas, 1994, p. 10–19; Žulkus, 2000, p. 89–108). Internal migration of the Baltic tribes was raised by migration of the Germanic and Hunnish tribes. It is possible that a polyethnic group with some nomadic features settled in the lower reaches of the Nemunas River in the second half of the 5th – beginning of the 6th century (Šimėnas, 1994, p. 10–19).

Anyhow, the microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna was populated by Baltic tribes with some alien aspects in their culture. Archaeological material shows clearly enough that the territory of Šilutė–Priekulė and Švėkšna should be treated as a separate ethnic group since the end of the 6th – beginning of the 7th century. The specific features of the microregion, or of the so-called Lamata land, are especially distinctly visible in the 7th and 8th centuries. Archaeological material of Lamatian cemeteries is rather different from that of Curonian and Scalvian ones in the 7th century. There are known 15–16 cemeteries in the Lamata land dated to the 7th–8th centuries (Table 1), whereas there is considerably less archaeological material dated to the 6th–7th centuries from Curonia. Such famous Curonian cemeteries as Aukštkiemiai (Oberhof, Klaipėda distr.), Ėgliškiai–Anduliai, Lazdininkai (both in Kretinga distr.) lack archaeological material from the 6th–7th centuries.

The Lamata land is located at the crossroad from Sarmatian Peninsula and Mazurian Lakeland to Curonia, Samogitia and to other Baltic tribes (Genys, 1997, p. 141–154). There is some accumulation of imports in the Lamata land in the 6–7th centuries. Several specific artefacts imported from the middle Danubian region and northern shores of the Black Sea and dating from the 6th–7th centuries have been found in the Lamata land and in Scalva. A gilded silver belt buckle and a plaque with the animal-shaped terminal were found at the Vilkyčiai cemetery with the material of the 6th century (Åberg, 1919, p. 108). This magnificent piece of art was produced in chip carving technique and decorated with scrolls and acanthus leaf motif (Fig. 2). The belt buckle and the plaque have good analogues in Ostrogothic and Gepidic material from the 5th or 6th centuries (Åberg, 1919, p. 118–119; Brown Reynolds, 1995, p. 8–9, Fig. 6).

Fibulae with digits and a human face or human mask on their feet are known from Linkūnai (grave 201a; now Rzhveškoje, near Sovetsk, Kaliningrad region) and Šreitlaukis (Schreitlauken, Šilutė distr.). Analogies to both fibulae are known from Germanic or Slavonic material of the 7th century (Voigtmann, 1939, p. 114–115, Abb. 2–3; Симонова, 1970, с. 75–79). An analogous fibula with digits was found at Vecel Chundjar in Rumania in 1875 (Voigtmann, 1939, Abb. 1; Симонова, 1970, Fig. 1). However, a human mask is known from square-headed bow fibulae. Part of this type fibulae have feet terminating in a human mask. This motif originated in Scandinavia and later became popular among Franks, Alemanni, and Anglo-Saxons (Brown Reynolds, 1995, p. 42, Fig. 60).

Fibulae with two semicircular plates at each terminus (or equal-armed brooches) were found at Jurgaičiai and Miesteliai (Tautavičius, 1972, 146, Fig. 18; Tamulynas, 2001). These brooches date to the late 6th or to the 7th century. Both mentioned fibulae have parallels in Franks' material (Tautavičius, 1972, p. 146, Fig. 18; Neumayer, 1995, p. 77, Tafel 57).

Ornaments are the best indicators of ethnicity. The second feature revealing the peculiarities of an ethnic group is a characteristic way of wearing ornaments. The third feature is that these ethnic peculiarities are mostly reflected in women's ornaments. The distribution of Lamatian women's ornaments such as head pins, head-dress adornments, open-worked pendants-amulets give perfect evidence that the microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania, or the Lamata land really existed.

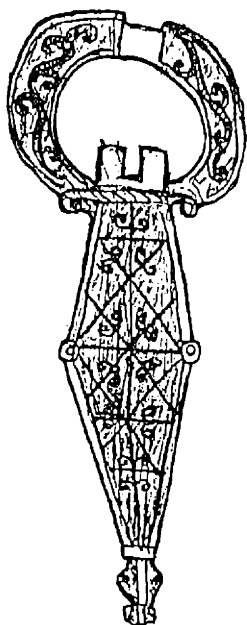

Fig. 2. Gilded silver belt buckle and plaque with animal-shaped terminus from Vilkyčiai cemetery (after N. Åberg. With permission of Antikvarisk-topografiska arkivet*; no scale).

2 pav. Sidabrinė auksuota segė su apkalu iš Vilkyčių kapiny-
no (iš N. Åbergo archyvo. Su Antikvarisk-topografiska
arkivet leidimu; be mastelio, matmenys – nenurodyti).

Pelta or heart-shaped pendants are typical ornaments of Lamatian women. Such pendants adorned caps or were peculiar to headbands of this land (Fig. 3: 5, 7; 4; Waetzoldt, 1939, p. 119; LLM, 1958, Fig. 361, 363; Nakaitė, 1971, p. 126–128). This type of pendants is known only from Lamata. However, pelta (or heart-shaped) motifs as well as chip-carving technique based on different spirals are of the Late Roman origin and were common in provincial Roman art (Holmqvist, 1955, p. 14, Figs. 3, 4). Various Germanic, Sarmatian and Hunnish tribes started to use different spirals following the tradition of Late Romans in the 5th–6th centuries (Brown Reynolds, 1995: 7–8, Figs. 5, 6). It should be noted that in the Baltic milieu different spirals as well as other motifs of the Migration Period were transformed to more or less geometrical shape. Perhaps in

the form of Lamatian women's pelta pendants it is possible to envisage the transformed shape of a lunula.

Heart-shaped pendants might have stylistic similarities with small silver heart-shaped pendants from cemeteries of Mazurian Lakeland (Olsztyn group of cemeteries). A small (3.5 cm long) silver pelta pendant is known from Kielary, Leszki graves of the 6th–7th centuries (Gaerte, 1929, S. 290, Abb. 238: h, j; Okulicz, 1973: 480–481, Fig. 246: b, f). The latter pendants number from one to sixth in the graves.

Pelta pendants were found at the Jurgaičiai, Stragnai², Vėžaičiai cemeteries in women's graves of the 7th–8th centuries (Waetzoldt, 1939, S. 119, Abb 6; Nakaitė, 1972, 108–109, Fig. 8: 1–50). From six to ten heart-shaped pendants and a small round pendant were found at the head of a deceased woman. Heart-shaped pendants were made from thin silver plates decorated with geometrical patterns (Fig. 3: 1–6, 8; 4). Sometimes these pendants were adorned with pieces of blue glass or glass imitation stamped in embossed foil technique. On occasion these pendants had been worn as amulets. Also, heart-shaped pendants were found by a deceased woman's waist, usually on the left side (Nakaitė, 1972, p. 109). It should be noted that heart-shaped pendants in their form greatly differ from the other Baltic ornaments. Stylistically these ornaments are close to open worked pendants-amulets of Lamatian women.

Long bronze head pins with a rhombic head (or knitting-needle-shaped) are typical of Lamatian and Scalvian³ women in sites of the 7th–8th centuries (Kuncienė, 1978, p. 10, map 4: 5). These pins should be hair or cap fasteners. Such pins were found in Barvai, Dvyliai, Jurgaičiai, Linkūnai, Mataičiai, Bikavėnai⁴, Pociai, Stragnai, Švėkšna, Vėžaičiai and Vilky kampas cemeteries (Figs. 5, 6: 1). The length of pins with the rhombic head is about 21.5–34.5 or even 40 cm. These head pins are decorated with geometrical patterns, which are identical on the both sides (Fig. 5: 3–6). Only few Baltic ornaments have are decorated on the both sides. Most of the ornaments decorated in such a way come from the Lamata land (pendants-amulets). Head pins with a rhombic head are of two types: with a small

² I would like to express my gratitude to Rasa Banytė-Rowell for information on a pendant from Stragnai (LNM AR 38: 1844).

³ In Scalva, bronze head pins with rhombic heads are found at the Barzūnai (grave 33), Kreivėnai (graves 18, 22), Linkūnai (grave 52), Vidgiriai (graves 11, 16, 17, 54) cemeteries. All these sites are in Šilutė district.

⁴ Head-dress pin from Bikavėnai (Pajūriškiai; Šilutė dist.) cemetery belongs to Samogitians. Loose find (ŠM 3945: 13).

* Thank Synnøve Reisborg for permission to use this artefact.

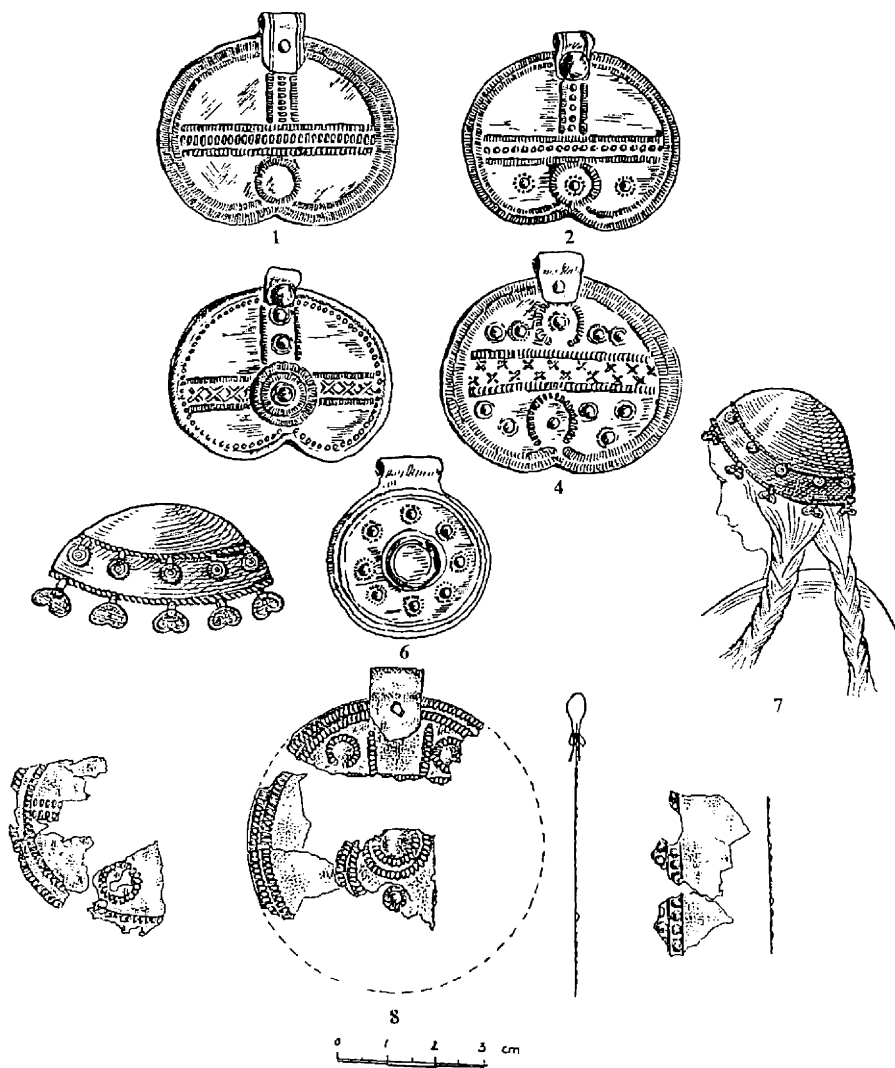

Fig. 3. Silver pelta or heart-shaped pendants from Lamatian sites. Reconstruction of wearing (1, 6 – Jurgaičiai, grave 4; 2 – Jurgaičiai, grave 7; 3 – Jurgaičiai, grave 10; 4 – grave 1; 5 – after D. Waetzoldt, 1939; 7 – after LLM, 1958, fig. 363; 8 – Stragnai, LNM AR 38: 1844). 1–4, 6, 8 – drawings by Audronė Ruzienė).

3 pav. Sidabriniai peltos formos ar širdies pavidalo kabučiai iš Lamatos kapinyių.

Rekonstrukciniai kabučių nešiojimo piešiniai

(1, 6 – Jurgaičiai, kapas 4; 2 – Jurgaičiai, kapas 7; 3 – Jurgaičiai, kapas 10; 4 – kapas 1; 5 – pagal D. Waetzoldt, 1939; 7 – pagal LLM, 1958, fig. 363; 8 – Stragnai, LNM AR 38: 1844). (1–4, 6, 8 – Audronės Ruzienės piešiniai).

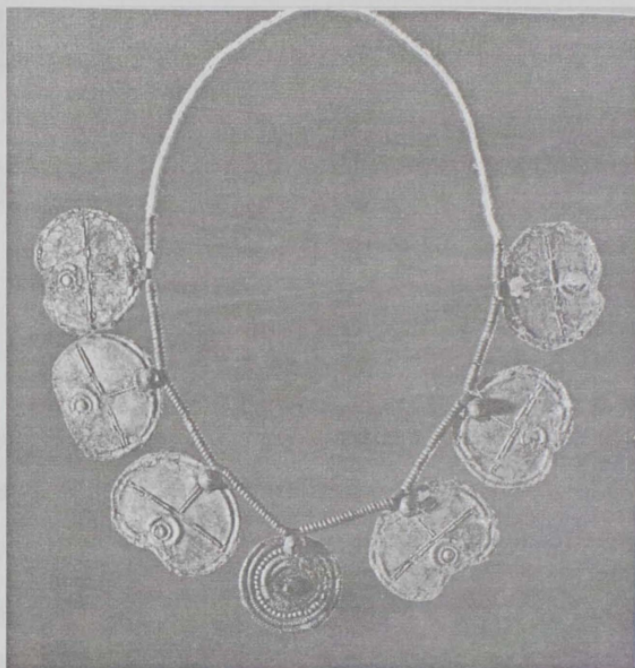

Fig. 4. Head ornament from six pelta pendants, one round pendant and bronze spirals. The ornament was found at Jurgaičiai cemetery in 1968 (silver, bronze, blue glass) (photo by Antanas Lukšėnas).

4 pav. Galvos papuošalas iš peltos formos kabučių, Jurgaičių kapinynas, 1968 m. rastas kapas (sidabras, žalvaris, mėlyno stiklo akutė) (Antano Lukšėno fotonuotrauka).

hole in the centre of the head (type I; Fig. 6: 1) and without the hole (type II; Fig. 5: 1–7). Head pins of the second type are much more massive and perhaps chronologically younger. Sometimes several amber beads are bound to the pins of the first type (Fig. 6: 1, 2).

Wilhelm Gaerte and Carl Engel supposed that mentioned above head pins is typical ornament of Memel culture. (Gaerte, 1929, p. 312, Abb. 258: a; Engel, 1931a p. 317, 324). However, Curonian women have used other types of head pins and even crossbow fibulae decorated with ringlets to fix their head dress (Table 2; Kuncienė, 1978, p. 9, map 4: 1–3). Samogitians women wore metal headbands at this moment (Vaškevičiūtė, 1992, p. 128–130).

Head pins with a rhombic heads have parallels in the Germanic material of the late 5th–7th centuries. Thüringian, Bawarian and Langobardian women wore stylistically similar head pins (Kühn, 1940, S. 22, Abb. 86; Meng-

hin, 1995, S. 20–21, Abb. 19; Neumayer, 1995, S. 78–79, Tafel 59).

A lot of amber beads and necklaces come from Lamatanian women graves of the 7th–9th centuries. There is a huge amount of lathed and semi-lathed amber beads, spindle whorls (Fig. 6: 4, 8: 7). Lamatanian sites vastly outrun Curonian sites by the quantity of amber. The territory of Lamata had no direct access to the Baltic Sea. Amber trade was maintained in the lower Nemunas region in the Great Migration Period and perhaps later (Nowakowski, 1997, p. 99–103; Bliujienė, 2001, map 1). Abundance of amber beads is a characteristic feature of Lamatanian women's costume of the 7th–8th centuries. Lamatanian women used to wear necklace strings of 5–15 amber beads and bronze spirals (Fig. 6: 8). These necklace mostly were attached to the brooches and were used as breast ornaments (Fig. 6: 5, 8). The custom to attach strings of glass and amber beads to brooches is more or less com-

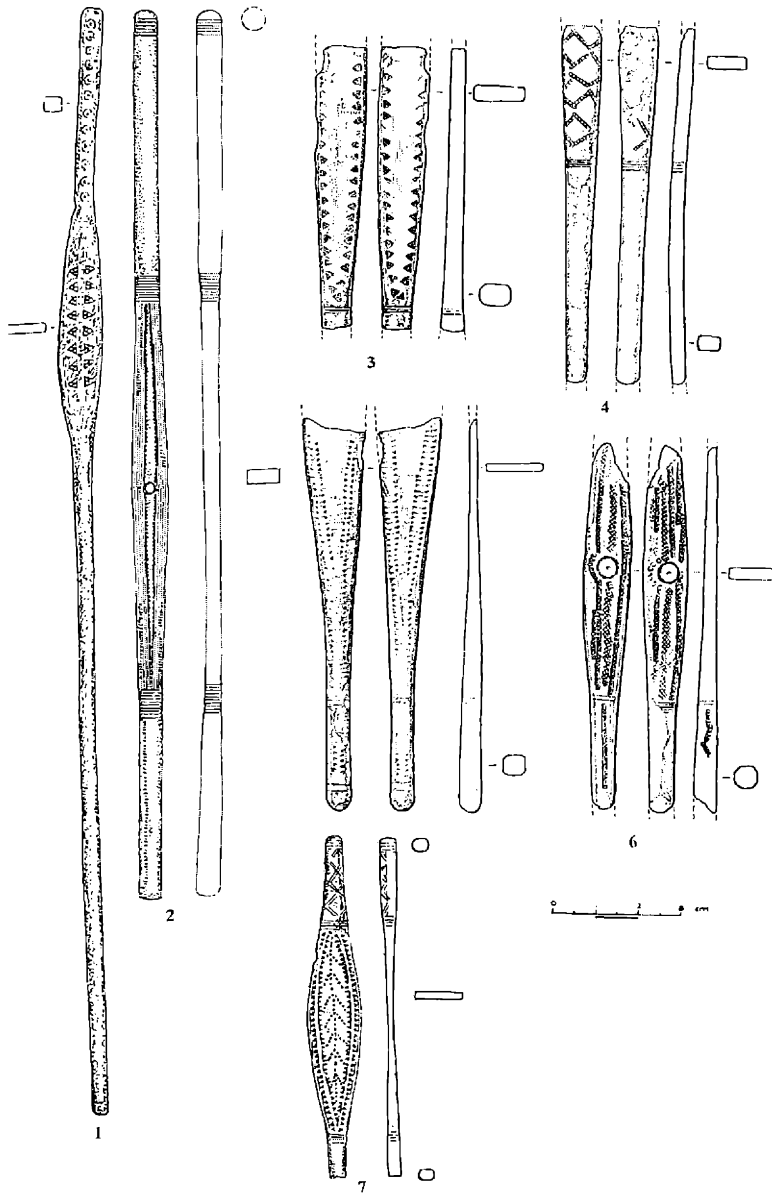
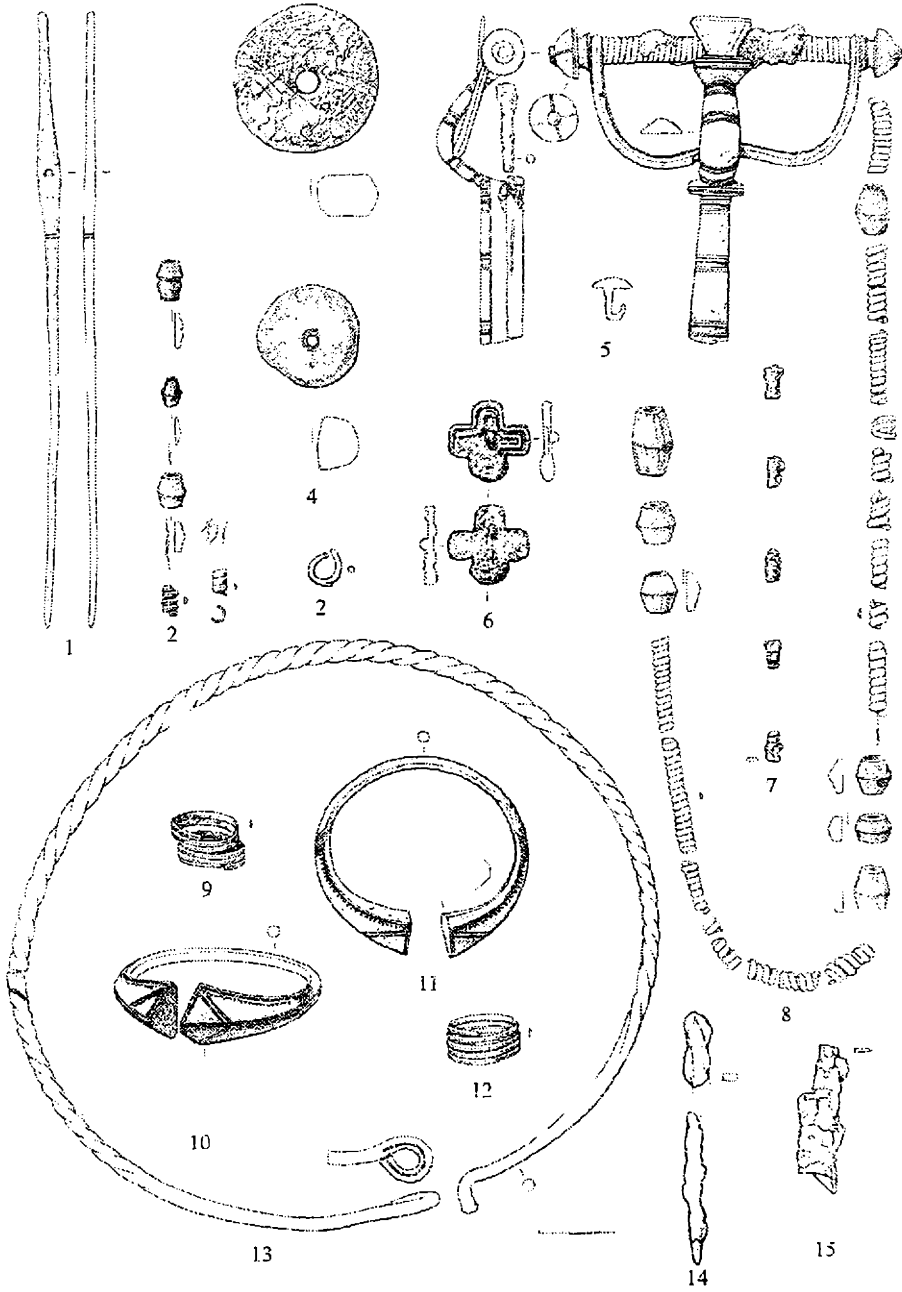

Fig. 5. Lamatian head pins with rhombic heads

(1, 3–7 – Stragnai LNM AR 38: 1004, 38: 1388, 38: 1389, 38: 656, 38: 44, 38: 1386; 2 – Švėkšna 6: 313). Drawings by Audronė Ruzienė (1–2, 7) and Virgilijus Truklickas (3–6).

5 pav. Lamatiečių smeigtukai rombo pavidalo galvute galvos apdangalui pritvirtinti

(1, 3–7 – Stragnai LNM AR 38: 1004, 38: 1388, 38: 1389, 38: 656, 38: 44, 38: 1386; 2 – Švėkšna 6: 313). Piešiniai Audronės Ruzienės (1–2, 7) ir Virgilijaus Truklicko (3–6).

mon to the cultural area of west Lithuanian Stone-Circle graves in the Late Roman Iron Age (Bliujienė, 2002, in print). The same way of wearing necklaces is known on the continent and Scandinavia (Jørgensen, 1994, Abb. 121; Pietrzak, 1997, Tafel XXXVII; LIV; Stjernquist, 2002, p.104–106, Fig. 11). Other Baltic tribes used to wear bead strings as neck ornaments in the Late Migration and Merovingian Periods.

Lamatian amber beads have a specific shape (Figs. 6: 2, 8; 7: 1–9). Most of Lamatian amber beads are truncated biconical (Figs. 6: 8; 7: 1–4). Lamatian truncated biconical amber beads are prototypes of group XXXII, types 395–396a according to the classification proposed by Magdalena Tempelmann-Maczyńska (Tempelmann-Maczyńska, 1985, S. 75, Tafel 16: 433–434; 67). Part of biconical beads are big and low (Ø from 2.6 to 3.6 cm; Fig. 7: 1, 2). Other truncated biconical beads are of various size (Fig. 6: 8; 7: 3–5). Part of amber beads are long truncated biconical with a medial bulge (Fig. 7: 6–8). Amber beads of this type sometimes are even 2–5 cm long (Fig. 7: 8). Big low biconical and biconical amber beads with a medial bulge are known only from the Lamata land. However, truncated biconical amber beads with a medial bulge have their prototypes in the types of glass beads of the Late Roman Iron Age. Similarly shaped glass beads are known from the lower Vistula River region (Tempelmann-Maczyńska, 1985, Tafel 1: 60, 72–73; 28). There is a group of oblong oval amber beads in Lamatian strings (Fig. 7: 9). This type of amber beads is close to group XLIX, type 447 after M. Tempelmann-Maczyńska (Tempelmann-Maczyńska, 1985, S. 79, Tafel 17: 447; 68).

One of the ornaments used by Lamatian women are large and sometimes huge and massive crossbow brooches with a cast catch plate and a long narrow somewhat broadened foot at the end (Fig. 8). These bronze ornaments have a small crosspiece between the foot and the bow and a large trapeze-shaped metope plate (Fig. 8: 5; 8). This type of fibulae is a characteristic ornament of the

7th–8th centuries. Anna Bitner-Wróblewska named this type of brooches as Dollkeim/Kovrovo type, Lithuanian variant (Bitner-Wróblewska, p. 48–50, Fig. 9). Nils Åberg called this type of fibulae *Armbrustfibeln mit umgeschlagene Fuss* (Åberg, 1919, p. 166–167, Abb. 57–61, Karte III). Brooches of this type are known from Lamata and Scalva. More Dollkeim/Kovrovo brooches are known from Lamata than from Scalva or the lower Nemunas group (Bitner-Wróblewska, 2001, Fig. 9, Appendix E). Dollkeim/Kovrovo brooches of Lithuanian variant are of different proportions: their spring is nearly as long as the whole length. These brooches are about 14–18 cm long and have a spring (axis) 17–19 cm wide. Brooches are decorated with stamped or engraved geometrical patterns (Fig. 6: 5; 8). The fashion to wear these large brooches did not extend beyond Lithuania. Very few of these brooches are known outside the Lamata land (Tautavičius, 1996, p. 193, Fig. 81: 1; Bitner-Wróblewska, 2001, p. 48–50, Fig. 9, Appendix E). Curonian women did not wear fibulae of such type. For fastening their clothes they used different bronze pins (Table 2).

The ornaments of neighbouring tribes might have similar features in shape or décor, but amulets are individual ornaments or are common to a particular social stratum of the tribe. Lamata might be distinguished from Curonia and Scalva because of the typical Lamatian women's amulets of the 7th–8th centuries (Tautavičius, 1996, p. 246, Fig. 117; Bliujienė, 1998, p. 66–87). Lamatian women had oval openwork pendant amulets slightly resembling huge peltas (Fig. 9). Perhaps in the shape of these ornaments it is possible to envisage a transformed shape of a lunula as well. Two openings in the shape of a lunula are integrated inside the ornaments (Fig. 9). Oval pendants consist of two separate pieces. One is oval in shape, openwork, cast of bronze and decorated with geometrical patterns mostly on both sides. The other is rectangular. Both pendants are connected with a short chan. A completed ornament was about 21–24 cm long. These pendants are found only in Lamatian women's

Fig. 6. Grave finds from Dvyliai cemetery, woman grave 1.

1–2 – head pin with beads and spirals; 3–4 – spindle whorls; 5 – crossbow fibula with long foot; 6 – plaque; 7 – rivets; 8 – necklace; 9, 12 – finger rings; 10–11 – bracelets; 13 – neck-ring; 14 – awl; 15 – knife (1, 5, 9–13 – bronze; 2 – amber, glass, bronze; 3 – antler; 4 – amber; 6 – pewter; 7, 14–15 – iron; 8 – amber, bronze) (drawing by Virgilijus Trukickas).

6 pav. Dvylių kapinynas. Radiniai iš moters kapo Nr. 1

1–2 – smeigtukas su karoliais ir įvijomis; 3–4 – verpstukai; 5 – lankinė segė; 6 – plokštelė; 7 – kniedės; 8 – vėrinys; 9, 12 – įvijiniai žiedai; 10–11 – apyrankės masyviais galais; 13 – antkaklė su kilpele ir kabliuku; 14 – yla; 15 – peilis (1, 5, 9–13 – žalvaris; 3 – ragas; 4 – gintaras; 6 – alavas; 7, 14–15 – geležis; 8 – gintaras, žalvaris) (Virgilijaus Trukicko piešinys).

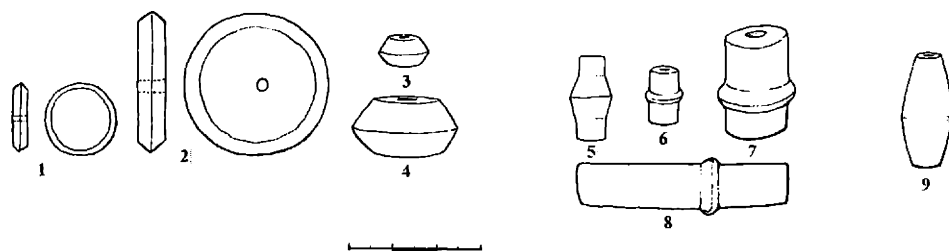

Fig. 7. Main types of the Lamatian amber beads
 1–5 – biconical; 6–8 – with a medial bulge; 9 – oblong oval (drawing by Virgilijus Truklickas).

7 pav. Pagrindiniai Lamatos žemės karolių tipai
 1–5 – dvigubo nupjauto kūgio formos; 6–8 – su aptakia briaunele; 9 – ovalūs (Virgilijaus Truklicko piešinys).

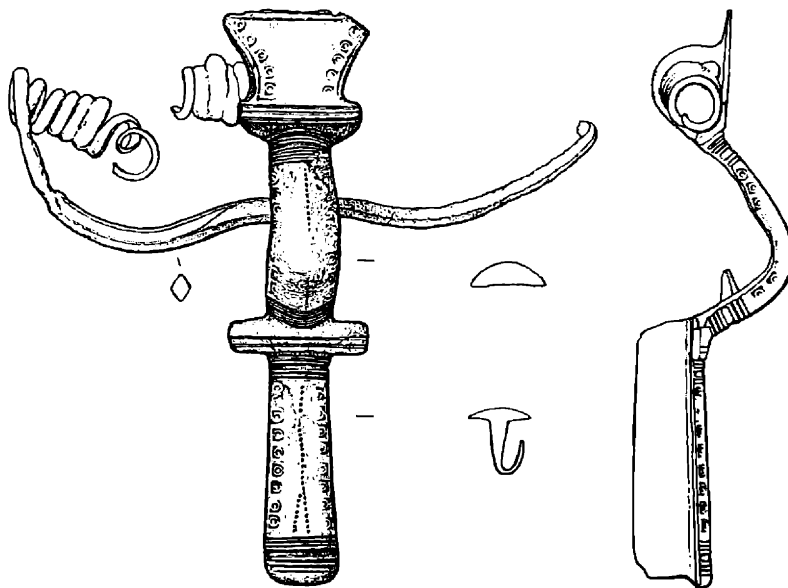

Fig. 8. Massive bronze crossbow brooch with cast catch plate and long somewhat broadening foot from Dvyliai cemetery (loose find LDM PMAp 5177) (drawing by Virgilijus Truklickas).

8 pav. Masyvi žalvarinė lankinė segė lieta užkaba ir ilga truputį plėtojanti kojele iš Dvylių kapinyno (atsitiktinis radinys LDM PMAp 5177) (Virgilijaus Truklicko piešinys).

2 table. Typical ornaments of Lamatian, Scalvian and Curonian women in the 7th–9th centuries.
2 lentelė. Būdingi VII–IX a. lamatiečių, skalvių ir kuršių moterų papuošalai.

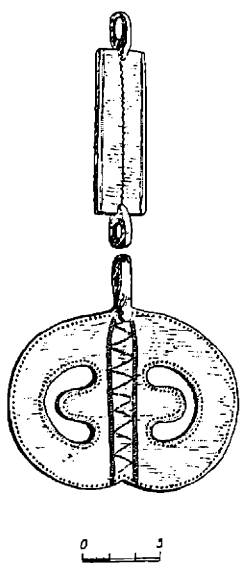
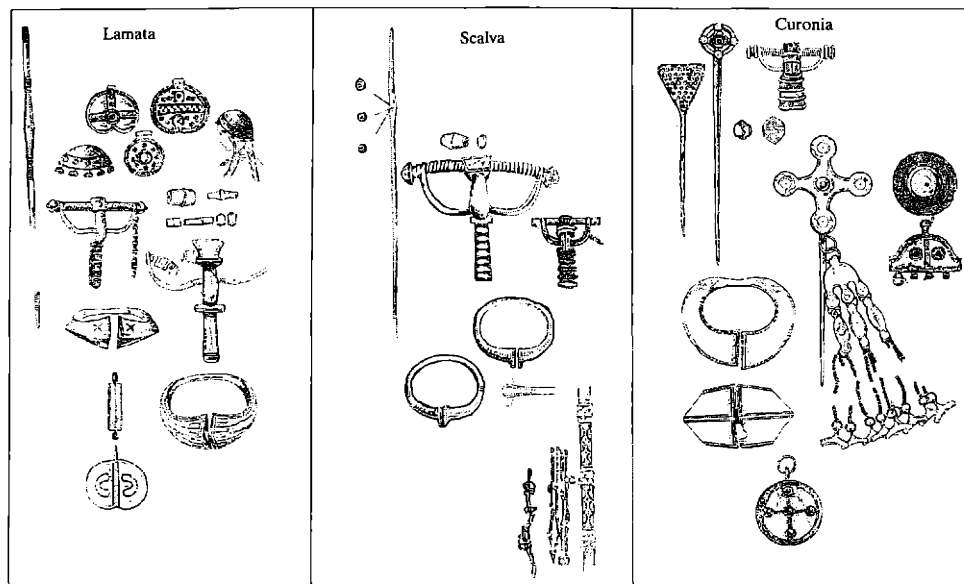

Fig. 9. Bronze openworked pendant-amulet from Jurgaičiai cemetery grave 7.

9 pav. Žalvarinis ovalus kabutis iš Jurgaičių kapinyno kapo 7.

inhumations of the 7th–8th centuries (Barvai, Dvyliai, Jurgaičiai, Mockaičiai, Pociai, Stragnai, Šilininkai, Švėkšna, Vėžaičiai). Oval pendants are usually found at the woman's waist in the centre or the left side. Lamatian women these pendants wore hanged out to the sash or belt. The position of these ornaments found in the graves allows to interpret them as amulets. Their place on the waist is symbolic. These amulets might protect the woman's womb. The amulets are related to woman's fecundity.

Scalvian women used to wear another type of amulets in the 7th–8th centuries. Their amulets were of several types (Table 2). In the end of the 8th–9th centuries Curonian women wore round silver-plated pendants-amulets adorned with 5 blue glass (Bliujienė, 1995, p. 39–72). Lamatian, Scalvian and Curonian women's pendants-amulets were found in the inhumations of the 7th–9th centuries. Baltic women's pendants-amulets have parallels in the Germanic world on the continent and on Gotland (Nerman, 1969, Tafel 113: 979–989; 175: 1457–1460–1464; 228: 1880–1882; Renner, 1970; Bliujienė, 1998, p. 75–77). In the second half of the 6th–7th century women of Germanic tribes (Franks, Alamannes, Bawarens) wore round openwork pendants (Renner, 1970). These pen-

dants were hanged out to the belt on the left side (Engemann, Rüger, 1991, S. 208, Abb. 151).

Thus, the costume characteristic of Lamatian women of the 7th–8th centuries has some stylistic differences in the shape of ornaments and decoration. The Lamatian women's costume is quite different from the neighbouring Baltic tribes (Table 2). On the other hand, all ornaments have a Baltic character and are typical of one of the Baltic areas – the Lamata land. Perhaps Lamatian ornaments were slight by influenced by Germanic fashions.

Abbreviations

LLM 1958 – Kulikauskienė, R., Rimantienė, R. Lietuvių liaudies menas. Senovės lietuvių papuošalai. I knyga. Vilnius

Scriptores, 1861. Scriptores rerum Prussicarum. Leipzig

References

Åberg N., 1919. Ostpreussen in der Völkerwanderungszeit. Uppsala.

Bitner-Wróblewska A., 2001. From Samland to Rogaland. East–West connections in the Baltic basin during the Early Migration Period. Warszawa.

Bliujienė A., 1995. Apskriti kabučiai kuršių kultūroje VIII a. pab.–IX a. In: *Lituanistica*. 1(21), p. 39–72.

Bliujienė A., 1998. VIII a. Lamatos moterų ovalūs kiauraraščiai kabučiai ir jų germaniškosios paralelės. In: *Lituanistica*. Nr. 2(34), p. 66–87.

Bliujienė A., 2001. Lithuanian amber artifacts in the middle of the first millennium and their provenance within the limits of the Eastern Baltic Region. In: *Proceedings of the International Interdisciplinary Conference: Baltic Amber in Natural Sciences, Archaeology and Applied Art*. Vilnius, p. 171–188.

Bliujienė A., 2003. Lithuanian Amber Artifacts from the Roman Iron Age to Early Medieval times. In: *Proceedings of the 4th International Conference on Amber in Archaeology in Talsi*. Rīga, p. 47–71.

Brown Reynolds K., 1995. Migration Art A.D. 300–800. New York.

Duisburgietis P., 1985. Prūsijos žemės kronika. Vilnius.

Engemann J., Rüger C. B., 1991. Durchbrochene Zierscheiben. In: *Spätantike und frühes Mittelalter. Ausgewählte*

What happened to the microregion between Šilutė–Priekulė and Švėkšna in western Lithuania, or the Lamata land, in the Viking period and early Medieval times is a question of future investigations. However, from the data of recent years it is clear that a separate land between Šilutė–Priekulė and Švėkšna with well-developed trade routes, a system of settlements and hill-forts, trade centres existed in this region in the Viking Age and in early Medieval times. However, under remains the question of the Lamata land subordination in the Viking Age and early Medieval times.

Museums and institutions

LDM – Lithuanian Art Museum, Vilnius

LII R. F. 1 – Institute of Lithuanian History, Vilnius

LNM AR – Lithuanian National Museum, Department of Archaeology, Vilnius

MVFB – Museum für Vor- und Frühgeschichte Berlin, Staatliche Museen zu Berlin Preussischer Kulturbesitz

MLIM – Lithuanian Minor History Museum, Klaipėda

ŠM – Šilutė Museum, Šilutė

VDKM – Vytautas the Great War Museum, Kaunas.

Denkmäler im Rheinischen Landesmuseum Köln. Bonn, S. 206–213.

Engel C., 1931a. Beiträge zur Gliederung der jüngsten heidnischen Zeitalters in Ostpreussen. In: *Congressus Secundus archeologorum balticorum*. Riga, 19.–23.8. 1930, Rīga, S. 313–336.

Engel C., 1931b. Einführung in die vorgeschichtliche Kultur des Memellandes. Memel.

Engel C., 1933. Führer durch die Sammlung des Dom-museums. Riga.

Engel C., La Baume W., 1937. Kulturen und Völker der Frühzeit im Preussenlande. Königsberg.

Gaerte W., 1929. Urgeschichte Ostpreussens. Königsberg.

Genys J., 1997. Trade routes and trade centres in Western Lithuania during the early Middle Age. In: *Archaeologia Baltica*. T. 2. Vilnius, p. 141–154.

Gimbutienė M., 1985. Baltai priešistoriniais laikais. Vilnius.

Hoffmann J., 1941. Die spätheidnische Kultur des Memellandes (10. – 12. Jahrh. n. d. Ztw.). Königsberg.

Holmqvist W., 1955. Germanic Art during the First Millennium A.D. Stockholm.

Jørgensen L., 1994. Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit in Scandinavien. In: *Reallexikon der Ger-*

manischen Altertumskunde. Band 8. Lieferung 5/6. Berlin-NewYork, S. 526–537.

Kuncienė O., 1978. Smeigtukai galvos apdangalui segėti. In: *Lietuvos TSR archeologijos atlasas*. T. IV. Vilnius, p. 9–10, žem. 4.

Kühn, H. 1940. Die germanischen Bügelfibeln der Völkerwanderungszeit in der Rheinprovinz. 1.: Textband. Bonn.

LLM 1958 – Kulikauskienė R., Rimantienė R. Lietuvių liaudies menas. Senovės lietuvių papuošalai. I knyga. Vilnius.

Menghin W., 1995. Merowingierzeit. Geschichte und Archäologie. In: *Merowingierzeit. Die Altertümer im Museum für Vor- und Frühgeschichte*. Mainz am Rhein, S. 17–27.

Nakaitė L., 1970. Vilky kampo kaimo „Kapų kalno“ tyrinėjimai. In: *MADA, serija A*. T. 3 (34), p. 43–56.

Nakaitė L., 1971. Senovinis moterų galvos papuošalas. *Kraštotyra*. Vilnius, p. 126–128.

Nakaitė L., 1972. Jurgaičių kapinyno VII–VIII a. kapai. In: *MADA, serija A*. T. 4(41), p. 101–121.

Nerman B., 1969. Die Vendelzeit Gotlands. Stockholm. T. II. Tafeln.

Neumayer H., 1995. Schmucknadeln. In: *Merowingierzeit. Die Altertümer im Museum für Vor- und Frühgeschichte*. Mainz am Rhein, S. 78–79.

Neumayer H., 1995. Gleicharmige Fibeln. In: *Merowingierzeit. Die Altertümer im Museum für Vor- und Frühgeschichte*. Mainz am Rhein, 77.

Pietrzak M., 1997. Pruszcz Gdański. Fundstelle 10. Ein Gräberfeld der Oksywie- und Wielbark-Kultur in Ostpommern. In: *Monumenta Archaeologica Barbarica*. Tomus IV. Kraków.

Okulicz J., 1973. Pradzieje ziem pruskich od późnego paleolitu do VII. w. n. e. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.

Okulicz-Kozaryn L., 2000. Dzieje prusów. Wrocław.

Renner, 1970. Die durchbrochen Zierscheiben der Merowingierzeit. Mainz.

Scriptores, 1861. Scriptores rerum Prussicarum. Leipzig, Bd. 1.

Stjernquist, B. 2002. A Tall Iron Age Lay with Magnificent Jewellery. In: Central Places in the Migration and Merovingian Periods. Papers from the 52nd Sachsensymposium. In: *Acta Archaeologica Lundensia*. Series in 8°, No 39. Lund, p. 97–110.

Šimėnas V., 1994. Pajūrio, Nemuno žemupio ir Vidurio Lietuvos kapinynai I m. e. tūkstantmečio pirmojoje pusėje. In: *Vidurio Lietuvos archeologija. Konferencijos medžiaga 1994 m.* Vilnius, p. 10–19.

Tamulynas L., 2001. Miestelių kapinyno spėjamos vietos (Miestelių k. Saugų sen., Šilutės raj.) Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų 2001 m. ataskaita In: *LII R*. F. 1, b. 3789.

Tautavičius A., 1968. Įvadas. In: *Lietuvos archeologijos paminklai. Lietuvos pajūrio I–VII a. kapinynai*. Vilnius, p. 5–11.

Tautavičius A., 1972. Prekybiniai-kultūriniai ryšiai V–VIII amžiais. *Lietuvos gyventojų prekybiniai ryšiai II–XIII a.* Vilnius, 126–148.

Tautavičius A., 1977. Nemuno deltos V–XIII a. senkapiai. *Lietuvos TSR Archeologijos atlasas*. T. III. Vilnius, p. 17–18.

Tautavičius A., 1996. Vidurinis geležies amžius Lietuvoje (V–IX a.). Vilnius.

Tempelmann-Maczyńska M., 1985. Die Perlen der römischen Kaiserzeit und der frühen Phase der Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum. Mainz am Rhein.

Vaškevičiūtė I., 1992. IV–XI a. įvijiniai apgalviai. In: *Lietuvos archeologija*. T. 8. Vilnius, p. 128–134.

Voigman K., 1939. Zwei ostpreussische Fibeln mit menschlicher Maske als Fusskopf. In: *Altpreußen* (Königsberg). Heft 4, 3 Jahrg., S. 114–115.

Volkaitė-Kulikauskienė R., 1970. Lietuviai IX–XII amžiais. Vilnius, 294 p.

Volkaitė-Kulikauskienė R., 1978. Lietuvių tautybės sudarymas (archeologijos duomenimis). In: *Lietuvos istorijos metraštis*. 1977 metai. Vilnius, p. 5–22.

Volkaitė-Kulikauskienė R., 1987. Lietuvių tautybės sudarymas. In: *Lietuvių etnogenezė*. Vilnius.

Volkaitė-Kulikauskienė R., 2001. Lietuva valstybės pricaušriu. Vilnius, 467 p.

Zabiela G., 1997. Lamatos žemė. In: *Vakarų baltai: Etnogenezė ir etninė istorija*. Vilnius, p. 211–215.

Žulkus V., 1998. Pajūrio žemės. In: *Žulkus V., Klimka L. Lietuvos pajūrio žemės viduramžiais. Lietuvos istorija*. Vilnius.

Žulkus V., 2000. Die Völkerwanderung und die Westbaltien. Die Entstehung der Kuren. *Archaeologia Baltica*. T. 4. Vilnius, S. 89–108.

Waetzold D., 1939. Zur Tracht der Bewohner des Memelgebietes in der Eisenzeit. *Altpreußen*. H. 1. Königsberg, S. 116–120.

Nowakowski W., 1997. Земли над нижним Неманом и самбийский полуостров в римскую эпоху. In: *Vakarų baltai: Etnogenezė ir etninė istorija*. Vilnius, p. 99–107.

Симонова Е. Н., 1970. Пальчатая фибула из Венгерского национального музея. In: *Древние славяне и их соседи*. Москва, с. 75–79.

MIKROREGIONAS TARP ŠILUTĖS IR PRIEKULĖS BEI ŠVĖKŠNOS ARBA LAMATOS ŽEMĖ ARCHEOLOGINIAIS DUOMENIMIS

Audronė Bliujienė

Santrauka

Mikroregioną tarp Šilutės ir Priekulės bei Švėkšnos arba kitaip Lamatos žemė, archeologiniais duomenimis, kaip savitą etnokultūrinę sritį, pirmasis išskyrė Adolfas Tautavičius. Tačiau šios etnokultūrinės srities išskyrimas sulaukė tiek sekėjų, tęsiančių Lamatos tyrinėjimus, tiek priešininkų, neigiančių šios srities egzistavimo galimybę. Tiksliau, kai kurie tyrinėtojai neįžvelgia jokio skirtumo tarp skalvių paminklų bei esančių Švėkšnos, Priekulės, Šilutės apylinkėse paminklų.

Mikroregionas arba kitaip Lamatos etnokultūrinė sritis, Lamatos žemė ar tiesiog Lamata dėl prastai išlikusių ir mažai publikuotų archeologinės medžiagos iš pirmo žvilgsnio atrodo gana paslaptiniai. Šį įspūdį sustiprina geografiniai Lamatos ypatumai: pelkėta Minijos ir Nemuno delta bei pelkėtos Minijos intakų, lyg voratinklų raizančių Lamatą, vagos. Tačiau pajūrio žemumoje išsiskiria nedidelės Vėžaičių, Švėkšnos, Šilutės, Priekulės, Skomantų apylinkių aukštumos, tinkančios žmonėms gyventi. VII–VIII/XII a. šiame mikroregione galima išskirti daugiau nei 30 laidojimo paminklų (1 lentelė). Lamatos teritorija užimtą apie 500 km² (1 pav.).

Tarpukario vokiečių archeologai, publikuodami ir kartografuodami Lietuvos pajūrio medžiagą, atskirais etniniais regionais neskaidė. Visą aptariamą mikroregioną skyrė Klaipėdos krašto paminklams (Memelkultur; Memel-Gruppe). Etninio požūriū Klaipėdos paminklų grupę vokiečių archeologai apibūdino arba kaip kuršių, arba kuršių ir skalvių gyvenamą sritį. Tačiau jau vokiečių mokslininkų sudarytuose Klaipėdos krašto žemėlapiuose Šilutės ir Priekulės bei Švėkšnos apylinkėse išsiskiria atskira neįvardyta kapinynų grupė. Čia rasta nemažai ievžtinių dirbinių (2 pav.). Apie Lamatos žemę (*terram Lamotinam; Lammat*), buvusią tarp Skalvos ir Kuršo, nuo XIII a. vidurio užsimena rašytiniai šaltiniai

Vienas tinkamiausių indikatorių, nusakančių etnines ypatybes, yra papuošalai ir jų nešiojimo būdas. Be to, dažniausiai tai moterų papuošalai.

Vieni tokių papuošalų, būdingų tik Lamatos moterims, yra peltos arba širdies pavidalo kepuraičių ar vėrinių kabučiai (3–4 pav.). Tokių kabučių rasta Jurgaičių, Stragnų, Vėžaičių kapinyuose. Širdies pavidalo kabučiai yra sidabriniai (balto metalo). Jų randama su kiek mažesniais sidabriniais apskritais kabučiais. Paprastai galvos srityje randami 6 (iki 10) širdies pavidalo ir 1–2 apskriti kabučiai. Širdies pavidalo kabučiai lamatiečių moterų buvo nešiojami ir kaip amuletai. Reikia pažymėti, kad baltų areale peltos pavidalo ir ovalūs kiauraraščiai kabučiai amuletai, kurie taip pat atkartoja šią formą, smarkiai išsiskiria savo forma iš visos aplinkos.

Iš lamatiečių ir skalvėms skirtingų papuošalų yra virbalo formos žalvariniai smeigtukai galvos apdangalų pritvirtinti ar plaukams susėti, rasti Barvų, Jurgaičių, Mataičių, Bikavėnų, Pocių, Stragnų, Vėžaičių, Vilkų kampe kapinyuose (5 pav.). Matyt, jie tvirtino šukuoseną ar galvos apdangalą. Daugiausia

tokių smeigtukų rasta Lamatoje, jų aptinkama ir Skalvoje. VII–VIII a. Lamatos moterų kostiumui būdingi virbalo formos smeigtukai yra ilgi – 21,5–34,5 cm ar net 40 cm ilgio (5; 6: 1 pav.). Pažymėtina, kad tai vieni iš nedaugelio baltų papuošalų, sudėtingomis geometrinėmis kompozicijomis ornamentuoti abipus (5: 3–6 pav.). Tai rodo, kad šio ilgo abipus identiška dekoruoto smeigtuko galvutė būdavo matoma iš abiejų pusių.

Tokie smeigtukai yra dviejų tipų. Vieni jų su skylute išplatinotoje galvutėje, santūriai dekoruoti, graikštesni, ne tokie masyvūs (I tipas; 6: 1 pav.). II tipo smeigtukai masyvesni, be skulčių galvutėse. Prie I tipo virbalo formos smeigtukų kartais pririšama po keletą gintarinių ir stiklinių karoliukų (6: 1 pav.). I tipo smeigtukai būdingesni skalvių moterų kostiumui. II tipo smeigtukai masyvesni, ilgesni, matyt, kiek vėlyvesni. Pastarieji smeigtukai būdingesni Lamatai (5 pav.). Aptariami smeigtukai analogiški aptiktiems VI–VII a. šiaurinių frankių, alemanių, tiuringių, bavarų, langobardžių kostiume. Šių genčių moterų panašiais smeigtukais segdavosi plaukus.

Kuršių moterų, kitaip nei kaimynės lamatiečių, galvos apdangalui susėti VII–VIII/IX a. naudojo lankinę žieduotąją segę ir specialius smeigtukus rombine, trikampė ir ratelio pavidalo galvutėmis (2 lentelė). Žemaitės specialių smeigtukų galvos dangai susėti neturėjo, nes nešiojo metalinius apgalvius.

VII–VIII/IX a. lamatiečių, dažniausiai moterų, kapuose randama gana daug gintarinių karolių, nors Lamatos teritorija prie Baltijos pajūrio, kaip gintaro šaltinio, neprieina, bet intensyvi prekyba ir, matyt, gintaro apdirbimo dirbtuvės turėjo daugiau reikšmės nei žaliavų šaltinis. Nemuno žemupyje nuo seno egzistavo svarbios prekyvietės, kurios užtikrino tiek šios vietovės, tiek Lamatos svarbą ir prekybai tarp baltų genčių, ir mainams su tolimesniais regionais. Šio laikotarpio Lamatą nuo pietinių kuršių ir skalvių bei žemaičių skirtų ir savitų formų dažniausiai tekinėti ir pusiau tekinėti gintariniai karoliai (6: 2, 8; 7 pav.). Lamatiečių vėrinius nešiojo ne tik kaip kaklo papuošalus, bet ir kaip savitus krūtinės papuošalus (6: 8 pav.).

Lamatai ypač būdingi prailginti dvigubo nupjauto kūgio formos karoliai, kurie kartais siekia net 4,8–5 cm ilgio ir yra 1–1,8 cm skersmens (7: 6–8 pav.). Šie gintariniai karoliai turi ryškiai aptakią briauną. Paprastai tokie karoliai vėrinuose derinami su žalvarinėmis įvijomis. Lamatai taip pat būdingi dideli žemo dvigubo nupjauto kūgio formos karoliai (7: 1–2 pav.). Randama pailgo ovalo formos gintarinių karolių (7: 9 pav.).

Vienos būdingiausių segių, randamų VII–VIII a. lamatiečių moterų kapuose, yra lankinės ilgakojės segės su kryžma tarp kojelės ir liemenėlio (*brooches of Dollkäm/Kovrovo type, Lithuanian variant* arba *Armbrustfibeln mit ungeschlagenem Fuss*). Šio tipo segės paplitusios Lamatoje ir Skalvoje. Vis dėlto jų Lamatoje rasta daugiausia. Lankinės ilgakojės

segės su kryžma tarp kojėlės ir liemenėlio yra žalvarinės, turi 14–18 cm ilgio ir 17–19 cm pločio įvija. Segės kojėlė šiek tiek platiėjanti, dažnai ornamentuojama tik apačioje skersinių įkartų grupe (6: 5; 8 pav.).

Taigi lankines ilgakojes seges su kryžma tarp kojėlės ir liemenėlio nešiojo lamatiētės ir skalvės. Skalvoje žinomi tik keli vyrų kapai, kuriuose rasta šių segių. Tuo tarpu lamatiētėjų kaimynės pietinės kuršės VII–VIII a. segių iš viso beveik nenešiojo. Jos drabužius susegdavo įvairiais smeigtukais (2 lentelė).

Šalimais gyvenančių artimų materialine ir kultūrine prasme gentinių junginių papuošalai gali turėti bendrų bruožų, būti tapačių formų, identiško dekoru, o amuletai yra individualūs ar būdingi tik tam tikro gentinio junginio bendruomenei ar jos daliai.

VII–VIII a. Lamatą nuo kaimynų pietinių kuršių, žemaičių ir skalvių skiria amuletai, nešioti tik lamatiētėjų moterų (9 pav.). Tokių kabučių rasta Barvų, Dvylių, Jurgaičių, Mockaičių, Pocių, Stragnų, Švėkšnos, Vėžaičių kapinyuose. Lamatos moterų amuletai susideda iš dviejų dalių ovalaus kiauraraščio ir vertikalaus stačiakampio kabučio. Šių kabučių forma primena peltos pavidalą. Pabrėžtina, kad šie kabučiai yra dviejų dalių,

dažniausiai ornamentuoti iš abiejų pusių. Jų randama nedegintiniuose turtingų moterų kapuose, juosmens srityje, kairėje pusėje. Šie dvidaliai lamatiētėjų moterų kabučiai turi aiškių paralelių su VI a. germanių (alemanės, bavarės) ir kiek vėlesne Gotlando medžiaga.

VIII–IX a. pradžios pietinių kuršių kostiumą iš aplinkos labai išskiria apskriti kabučiai, taip pat randami nedegintiniuose turtingų moterų kapuose, juosmens srityje, kairėje pusėje. Pastarųjų metų duomenys leidžia teigti, kad VI–VII/VIII a. skalvių moterys nešiojo kitokių nei pietinės kuršės ir lamatiētės kabučius-amuletus. Skalvių kabučiai-amuletai yra įvairesni (2 lentelė).

Taigi apibūdinant VII–VIII a. lamatiētės kostiumą reikia atkreipti dėmesį į skirtingą papuošalų stiliistiką, suformuotą, matyt, ne be germaniškos mados išmanymo Nors visi Lamatos moterų nešioti papuošalai yra baltiškų formų ir dekoru, pritaikyti baltiškam skoniui, bet kartu yra ir saviti, būdingi tik šiai sričiai.

Lamatos žemė, turinti gerą kelių, gyvenviečių ir, matyt, prekyviečių sistemą, išlieka. Tačiau ją detaliau apibūdinti trūksta duomenų. Be to, vėlyvajame geležies amžiuje išskyla ir šios žemės administracinės priklausomybės klausimas.